

Uzņēmēji neprasa bezmaksas dāvanas

Valstij šobrīd svarīgi dot skaidrus signālus uzņēmējiem par to, kas tautsaimniecību sagaida pēc pusgada, sarunā ar Guntaru Gūti akcentē advokātu biroja Sorainen Latvijas biroja vadošā partnere Eva Berlaus

Jūsu uzņēmums sniedz konsultācijas dažādu jomu uzņēmumiem. Kā šobrīd savā ikdienā saredzat – cik viegli vai grūti klājas jūsu klientiem?

Salīdzinot vēsturiski, ja dažādās krīzēs mēdz būt atšķirīgas situācijas dažādās valstīs, tad šobrīd situācija nav tik atšķirīga. Protams, izņemot tās valstis, kurās ir vairāk dažādu ierobežojumu, kas arī ietekmē situāciju kopumā. Līdz ar to, kopumā skatoties, nevar teikt, ka kādā valstī uzņēmējiem klājas vieglāk nekā citās, jo krīze ietekmē visus. Tas, ko šobrīd izteikti var novērot, ir ļoti atšķirīga situācija nozaru griezumā – ir nozares, kurās tiešām viss ir apstājies un kur mēs cenšamies palīdzēt klientiem izdzīvot. Protams, tāda situācija šobrīd ir tūrisma un ar to cieši saistītajās nozarēs. Tajā pašā laikā ir daudz klientu citās nozarēs, kurās šobrīd liela daļa darbinieku strādā no mājām, taču nekādus lielus biznesa apgrūtinājumus vēl nejut. Tomēr ir skaidrs – jo ilgāk šī situācija turpināsies, arī citu nozaru uzņēmumiem var sākt rasties grūtības. Šajā grupā ietilpst, piemēram, celtniecības nozares uzņēmumi, kuriem šobrīd vēl ir aktīvi ilgtermiņa projekti, kas sekmīgi turpinās. Tas, par ko šīs jomas uzņēmēji satraucas – ka pēc pusgada varētu nebūt vairs jaunu projektu. Līdzīgi ir arī IT jomā – speciālisti šobrīd īsteno esošos projektus, taču nav skaidrības, vai, piemēram, decembrī būs jauni pasūtījumi.

Tātad šobrīd daļai uzņēmēju vairāk satraukumu rada tuvākās nākotnes biznesa situācija?

Precīzi! Patlaban apdrošināšanas biznesam ir pat savā ziņā mierīgs laiks, jo cilvēki, kuri pirkusi apdrošināšanas polises, neapmeklē ārstus, maz braukā ar automašīnām, līdz ar to apdrošinātājiem šajā konkrētajā brīdī finanšu situācija nav varbūt labāka nekā gadu iepriekš, bet pārdomas rada jautājums, vai cilvēkiem, piemēram, pēc trim mēnešiem vispār būs nauda, lai nopirktu jaunu apdrošināšanas polisi. Līdz ar to daļai uzņēmumu šobrīd situācija ir gana stabila, tajā pašā laikā tiek pieturētas finanses un tādējādi uz laiku atlikta iepriekš lecerētu lielāku projektu īstenošana, kas nav šobrīd izteikti nepieciešami biznesam.

Mēs arī jutām, ka neatkarīgi no tā, vai uzņēmumi jau šobrīd izjut finanšu grūtības, vai arī ir tikai neziņa par situāciju nākotnē, tie ļoti rūpīgi izvērtē izdevumu pozīcijas, daļēji vai pilnībā investīciju projektus atliek vai vismaz piebremzē noteikti.

Diezgan daudz šajā kontekstā tiek diskutēts par valdības rīcībā esošajiem četriem miljardiem eiro, kas

▲ NEATKARĪGI no tā, vai uzņēmumi jau šobrīd izjut finanšu grūtības, vai arī ir tikai neziņa par situāciju nākotnē, tie ļoti rūpīgi izvērtē izdevumu pozīcijas, daļēji vai pilnībā investīciju projektus atliek vai vismaz piebremzē noteikti, skaidro Eva Berlaus.

FOTO - LETA

Virkne uzņēmumu paši meklē risinājumus izklūšanai no krīzes

esot pieejami krīzes pārvarēšanai. Tieši saistībā ar šo naudu valdība šobrīd saņem būtisku kritiku, ka šie līdzekļi tomēr netiekot aktīvi virzīti ekonomikas stabilizēšanai un biznesa glābšanai. Kāds ir jūsu skatījums – vai valdības lēmumi un naudas dalīšana ir stratēģiski pārdomāti un rada uzņēmējiem drošību krīzes gadījumam?

Patiesībā šis ir diezgan sarežģīts jautājums. No vienas puses mēs redzam, ka klienti, kuras krīze jau ir būtiski ietekmējusi, aktīvi izmanto iespēju izmantot tos pašus daudz piesauktos dikstāves pabalstus un ir priecīgi, ka tiek sniegts vismaz kaut kāds atbalsts. Tajā pašā laikā – tā kā šie kritēriji ir gana stingri, šī sistēma nepalīdz uzņēmumam, kuram ir vairāki, piemēram, četri vai pieci, pamatdarbības virzieni un tikai vienā no tiem ir būtisks kritums. Līdz ar to šādi uzņēmumi nevar kvalificēties atbalsta saņemšanas kritērijiem, jo kopējais uzņēmumu grupas kritums, salīdzinot ar pagājušo gadu, nav tik liela apjomā, kāds noteikts kritērijos. Līdz ar to ir virkne uz-

ņēmumu, kuri paši meklē risinājumus, kā iziet no piedzīvotās krīzes. Līdz ar to, protams, no vienas puses, varētu vēlēties labāk pārdomātu un īstenotu atbalsta procesu, taču, no otras puses, – tas, ko dzirdam no mūsu klientiem citās valstīs – salīdzinot mūsu valdība tomēr ir spējusi rīkoties pietiekami efektīvi un ātri, un vismaz kādai daļai uzņēmumu ir palīdzēts. Varbūt ne ideālā veidā, tomēr rīcība ir bijusi.

Tas, ko noteikti vajadzētu pēc iespējas ātrāk uzsākt īstenot – kas ir īpaši aktuāli lielajiem uzņēmumiem, kuriem šodien finanšu resursu vēl pietiek, bet kuriem ir minētās bažas par nākotni, – valsts iepirkumu programmas uzsākšanu. Manuprāt, šodien valsts situācija ir ļoti atšķirīga no tās, kurā bijām 2008.–2009. gadā, kad mums bija maz iespēju aizņemt resursus, kad par lieliem valsts iepirkumiem, piemēram, būvniecībā vai IT jomā, īsti nebija pamata runāt. Šobrīd mēs to varam atļauties, un tādēļ ar dažādu publisko iepirkumu palīdzību būtu svarīgi šādus uzņēmumus stimulēt. Jo tas nozīmē, ka tiks īstenoti gan valstij svarīgie infrastruktūras izbūves projekti, gan tiks nodrošināts, ka cilvēki nepalik bez darba un viņiem nebūs nepieciešams maksāt bezdarbnieka pabalstu – viņi saņems algu, nebrauks darba meklējumos uz ārvalstīm. Uzņēmumi turpinās nodarbināt cilvēkus, maksāt nodokļus, veiks pasūtījumus citiem uzņēmumiem un ekonomika tiks darbināta. Jāsaprot, ka neviens no uzņēmējiem negairīs. Līdz ar to ir virkne uz-

kādas dāvanas, bezmaksas naudu. Uzņēmēji arī nesteidz tā vienkārši lūgt nodokļu maksājumu atlikšanu, ja redz, ka to var izdarīt šobrīd, jo uzņēmējs labi apzinās, ka nodokļi būs jāsamaksā jebkurā gadījumā. Uzņēmēju vēlme ir spēt strādāt, nodrošināt darbu un algas strādājošajiem un strādāt rentabli.

Valsts iepirkumu kontekstā – jūs minējāt, ka uzņēmējiem ir bažas un liela neziņa par to, kas notiks pēc pusgada – būtībā šādus iepirkumus būtu svarīgi izsludināt jau šobrīd, lai uzņēmējiem būtu skaidrība par sagaidāmo darbu apjomu pēc trim vai sešiem mēnešiem. Jo valsts iepirkumu konkursi tomēr nenotiek dažās nedēļās.

To tiešām vajadzēja darīt jau vakar un šodien – respektīvi, pēc iespējas ātrāk, lai uzņēmējiem jau šobrīd dotu skaidru signālu, kad un kādās nozarēs tiks īstenots valsts iepirkums, lai uzņēmēji varētu rēķināties, ka ir vērts varbūt paciest grūtības dažus mēnešus, tajā skaitā noturot darbiniekus, maksājot viņiem atalgojumu no saviem resursiem, jo ir liela iespējamība, ka šie darbinieki būs nepieciešami, lai īstenotu jauniegūto projektu.

Nevar nepamanīt, ka daudzi uzņēmēji tomēr īsti nerēķinās ar stabilu valdības atbalstu grūtību pārvarēšanā, tādēļ gan cenšas paši situāciju risināt, gan arī īsteno kādus sadarbības un atbalsta projektus privāti. Arī jūsu uzņēmums nupat paziņoja par 100 tūkstošu eiro vērtu atbalsta projektu Baltijā un Baltkrievijā, gan ne-

piedāvājot naudu, bet konsultācijas uzņēmējiem un nevalstiskajām organizācijām, atbalstot projektus Baltijā un Baltkrievijā, kas radušies, lai palīdzētu atrisināt ar Covid-19 saistītās problēmas. Kādēļ šāda rīcība svarīga?

Lai arī šo finansējumu mēs nepiešķiram reālā naudā, tomēr par šo pakalpojumu sniegšanu maksājam saviem juristiem algas un, protams, nodokļus. Līdz ar to tie nav tikai vārdi vai vēlme gūt pozitīvu publicitāti. Kādēļ to darām? Kopš esam kļuvusi par vienu no lielākajiem advokātu birojiem, mēs vienmēr esam centušies dažādos veidos ieguldīt līdzekļus gan naudā, gan ar darbiem sociāli atbildīgos atbalsta projektos, kas mums šķiet nozīmīgi. Šajā brīdī redzam – tā kā pašreizējā situācija ir nebijis izaicinājums gan valdībām, gan uzņēmējiem, mums šķita būtiski palīdzēt uzņēmīgiem cilvēkiem, kuriem ir idejas krīzes pārvarēšanas sekmēšanai, bet varbūt pietrūkst zināšanu un finanšu, lai realizētu konkrēto projektu. Protams, mēs varētu sagaidīt, lai valdība tagad nāk un atrisina visas krīzes situācijas, tomēr tas, mūsaprāt, nebūtu īsti pareizi. Tāpēc tiem uzņēmumiem, kas ir spējīgi ar saviem resursiem palīdzēt krīzes pārvarēšanā, tas būtu jādara. Nenoliedzami arī mūsu birojs izjut krīzes ietekmi – ja mūsu klienti atliks savu investīciju projektu īstenošanu, viņiem šobrīd arī nebūs nepieciešamas mūsu speciālistu juridiskās konsultācijas.

100 tūkstoši ir kopējais atbalsta apjoms? Cik varēs

saņemt katrs pretendents? Mūsu darba mērvienība ir stunda, tādēļ, izvērtējot katra projekta vajadzības, mēs ņemsim vērā, cik darba stundu tas prasīs. Aprēķinos ņemsim vērā arī sarežģītību un inovāciju, lai saprastu, cik no sagatavošanās darba varēsīm uzticēt jaunākiem kolēģiem un cik – jomas vadošajiem ekspertiem. Viena projekta «griesti» nav noteikti. Ja uzņemsimies palīdzēt, tad pusceļā nepametīsim. Mūsu ikdienas darbs ir konsultēt korporatīvos klientus. Esam gatavi iesaistīt kolēģus no visām mūsu praksēm *Shared Mission* projektā. Domājam, ka primāri šie projekti varētu būt saistīti ar intelektuālo īpašumu, datu aizsardzību, kibernetdrošību, valsts atbalsta iespējām, nodokļiem. Mēs vēlamies sniegt pēc iespējas praktiskāku palīdzību – analizēt konkrētas vajadzības un risinājumus, sastādīt dokumentus – atzinumus, līgumus, palīdzēt ar saraksti un saziņu ar valsts iestādēm un atļauju izsniedzējiem, pārsvēst klienta intereses pār runās ar sadarbības partneriem. Ja mūsu pienesums tiešā veidā atsauksies uz sabiedrībai noderīga risinājuma ieviešanu, mums būs liels gandarījums. Tomēr aicinām pieteikties ikvienu organizāciju, kas nodarbojas ar projektiem Covid-19 seku novēršanai, arī gadījumos, ja konkrētais jautājums nav tieši saistīts ar pandēmijas projektu.

Esam gatavi palīdzēt gan projektiem, kas jau darbojas, gan tiem, ko vēl tikai plāno uzsākt, gan gadījumos, kad uzņēmums vai organizācija jau esošu darbības jomu pārkārt, lai reaģētu uz situāciju. Izvēloties atbalstāmo uzņēmumu vai projektu, meklēsim tos, kuriem sagaidāma pēc iespējas lielāka pozitīvā ietekme vīrusa pandēmijas pārvarēšanā un ekonomikas atveseļošanā.

Ir kādi kritēriji, līdz kādam lielumam (apgrozījums, darbinieku skaits u. c.) var būt uzņēmums, lai pretendētu uz iespēju saņemt atbalstu?

Esam izveidojuši Baltijas-Baltkrievijas komandu pieņemumu izvērtēšanai, kā arī definējuši kritērijus prioritāšu noteikšanai. Uzņēmuma lielums vai vecums nebūs faktori, kam pievērsīsim uzmanību, bet priekšroka viennozīmīgi būs uzņēmumiem no mūsu valstīm. Mēs vēlamies pirmām kārtām palīdzēt projektos, kam varētu būt vislielākā ietekme uz sabiedrības veselību tiešā nozīmē vai biznesa vides veselību pārnestā nozīmē. Īpaši aicinām tos, kas līdzīgi *Sorainen* darbojas vairākās mūsu reģiona valstīs un kuru projekti nesīs labumu vairāku valstu iedzīvotājiem un biznesam. ●